

Ангел Димитриевски - Здружение за едукативен развој
ЕКВАЛИС- Скопје

Изберете кластер (означете со bold или <u>underline</u>):	1 правна рамка, 2 образование , 3 култура, 4 медиуми, 5 локална самоуправа, 6 млади, 7 општествена кохезија и интеграција
Проблем (кој постои во означениот кластер и за кој имате предлози за решенија):	<p>Проблемот којшто би сакале да го адресираме во кластерот образование се однесува на недоволната застапеност на содржини и платформи во средните училишта коишто ќе придонесат кон градење на мултикултурни, инклузивни општества и заедници.</p> <p>Училиштата се единствените институции коишто општеството може да ги користи формално, наменски и на подолг рок за постигнување на целите на оваа стратегија. По воведување на средното образование како задолжителен циклус на образование за сите деца во Република Македонија, училиштето претставува единствениот простор (покрај домот) каде што адолесцентите поминуваат најмногу време и воедно се местата коишто може да ги унапредуваат нивните светогледи кон изградба на инклузивни и мултикултурни општества.</p> <p>Според истражувањето на Младински образован форум „Насилство кај средношколци“, во поглед на вербалното насилно однесување, 41,9 % од сите испитани средношколци имале „вербала караница“ во изминативе 30 дена, а 10,5 % ширеле невистини за други лица со цел да посрамат некого. Во поглед на инциденти, 19,6 % од сите испитани ученици имале „физичка пресметка со некого“ во изминативе 30 дена, 25% турнале некого или мавнале шамар, 7,7% влечеле за коса алишта или терале некого да прават нешто што другиот не сакал да го направи. Дополнително, 6,9 % од испитаниците се заканиле или нападнале</p>

	<p>друго лице со палка, шише, нож или боксирач (но не со огнено оружје). Ова истражување го дефинира влијанието на културата како еден од ризик факторите којшто доведува до појавата на насилство: „Културолошките фактори може да влијаат на количеството на насилство во општеството. На пример, ова е случај кога насилството се прифаќа како нормален метод за решавање на конфликти и младите се учат да ги прифатат нормите и вредностите кои го поддржуваат насилното однесување“.</p> <p>Нашиот формален образовен систем покрај класниот час којшто е отворен да ги проблематизира инцидентите од овој тип не нуди конкретна едукација којашто би ја превенрила појавата на насилство и којашто промовира мировни и инклузивни училишни средини и општества.</p>
<p>Предлог иницијатива или активност со кои може да се решава проблемот (ако е можно, наведете времетраење на иницијативата):</p>	<p>Здружението за едукативен развој ЕКВАЛИС го предлага концептот на мировно образование и негово воведување во формалниот образовен систем како изборен предмет.</p> <p>Мировното образование има повеќе аспекти кои како такви се релевантни за изработка на оваа стратегија. Главната цел на мировното образование е да го унапреди и фасилитира процесот на изградба на мир. Овој концепт има за цел да ги конструира гледиштата на учениците (вредности, верувања, ставови, емоции, мотивации, вештини и однесувања) на начин што го помага разрешувањето на конфликти и мировниот процес којшто ги подготвува да живеат во ера на мир.</p> <p>Поспецифично, мировното образование треба</p>

да ги промовира ненасилните диспозиции, поттикнувајќи ја благосостојбата на „другиот“ и да ги мотивира луѓето да се вклучат во процеси за превенција на насилство.

Дополнително, мировното образование обезбедува знаење, вештини и емоционални елементи поврзани со тенденциите да се намали девалвацијата на определени општествени групи, да се разберат корените на насилството и да се изнајдат мировни начини за разрешување конфликти.

Научниците коишто го истражуваат овој концепт предлагаат дека мировното образование треба да ги поттикне учениците да го осознат својот „непријател“ и преку процесот на осознавање да демистифицираат определени стереотипи и предрасуди и да се надминат постоечките општествени бариери.

Алатките на мировното образование коишто придонесуваат кон целите на оваа стратегија се:

- Развивање емпатија
- Критичко размислување
- Активно слушање
- Ненасилна комуникација
- Запознавање на „другиот“
- Споделување на сопствените наративи
- Формирање на кохезивни колективи

Предлог иницијативата на нашето здружение е да се пилотира предметот мировно образование во средните училишта во Република Македонија (како изборен предмет), особено во средините коишто се етнички диверзитетни и оние училишта каде

што наставата се одвива на повеќе наставни јазици и каде што претходно учениците немале можност да стапат во контакт, а сепак учат во истото училиште.

Изборниот предмет мировно образование би се одвивал во два дела: теоретски дел (во првото полугодие) и практичен дел (во второто полугодие). Учениците би го следеле предметот по еднаш во неделата.

Целта на теоретскиот дел од предметот ќе биде да ги вклучи учениците во едукативни процеси за изградба на мир преку усвојување на знаења за теми како вербална и невербална комуникација, идентитети, род, медиуми, ненасилна комуникација и разрешување конфликти. Иако овој дел е теоретски, тоа нема да значи дека знаењето би се пренесувало на типичниот начин по којшто функционира формалниот образовен систем. Теоретскиот дел во предметот ќе биде спроведен преку неформално образование односно преку комбинација на интерактивни вежби, симулации, работа во групи, играње на улоги, визуелно учење и учење со сопственото тело. Неформалното образование е планиран процес на учење во којшто учениците земаат учество доброволно. Дополнително, претставува партиципативен процес каде што учениците учат од сопствените искуства, тие не се бодувани или оценувани, туку насочувани кон точка на лична рефлексивност и разбирање за како да ги аплицираат резултатите од ваквото учење и пошироко во нивните животи. Во мировното образование не е само важно што е содржината на она што го пренесуваме како знаење, туку и како го пренесуваме тоа. Неформалното образование би било логично најповолната платформа за

	<p>спроведување на мировното образование затоа што е базирано на еднаквост меѓу учениците и едукаторите. Нашето здружение моментално пилотира програма за мировно образование (теоретски дел) во СУГС „Браќа Миладиновци“ во Драчево со ученици од македонски и албански наставен јазик којшто е поддржан од Европската младинска фондација и Советот на Европа и може да понуди значајни перспективи за развој на предметот мировно образование.</p> <p>Вториот дел од предметот (во второто полугодие) ќе се базира на развивање на локални училишни иницијативи за превенција на насилство и одржување на мирот во училиштата. Овој дел од предметот ќе се одвива преку менторство и целта ќе биде да се развие по една училишна акција којашто ќе промовира ненасилно однесување и инклузивна средина во целото училиште.</p> <p>Пилотирањето на предметот мировно образование е процес којшто ќе вклучува меѓусекторска соработка меѓу граѓанските организации и нивните инпути со методите од неформалното образование и формалниот образовен систем којшто преку имплементацијата на овој предмет ќе им понуди на учениците поинакво искуство на учење, но исто така и ќе придонесе кон градењето на поинклузивна училишна средина којашто е примарната улога на овој предмет.</p>
Имплементатор/и (кои чинители можат да ја реализираат активноста):	1. Граѓанските организации- Младинските работници и експерите од граѓанските организации се единствените средини каде што моментално се одвива едукација за мировно образование. Тие се клучната платформа којашто би помогнала во градење

	<p>на програма за предметот мировно образование, а во одредени случаи и во нејзината имплементација.</p> <p>2.Бирото за развој на образованието и Министерство за образование и наука - коишто ќе го поддржи процесот на формирање на пилот наставна програма за мировно образование и ќе формира работна група на експерти, младински работници, професори и стручни служби од училиштата за креирање на оваа пилот програма и нејзино усвојување и пилотирање во средните училишта.</p> <p>3.Училишта- Пилот програмата за имплементација на предметот мировно образование ќе биде спроведена во определен број на училишта коишто понатаму ќе бидат партнери во процесот на имплементација на овој предмет.</p>
--	--

